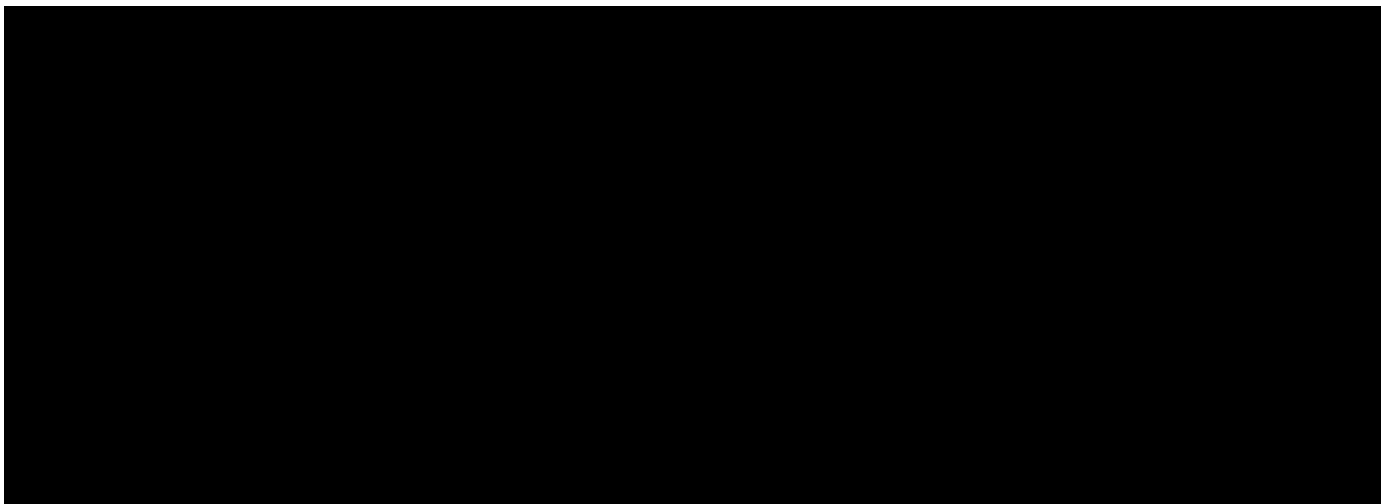

REES, ROBERT ('Eos Morlais '; 1841 - 1892)

Enw: Robert Rees
Ffugenw: Eos Morlais
Dyddiad geni: 1841
Dyddiad marw: 1892
Rhiant: Margaret Rees
Rhiant: Hugh Rees
Rhyw: Gwryw
Maes gweithgaredd: Cerddoriaeth; Perfformio
Awdur: Robert David Griffith

Ganwyd 5 Ebrill (Sul y Pasg), 1841, yn Nowlais, Morgannwg, mab Hugh a Margaret Rees. Dygwyd ef i fyny ar lan afon Morlais, oddi wrth yr hon y cymerodd ei ffugenw. Collodd ei dad yn 8 oed, a dechreuodd weithio yn y pwll glo yn 9 oed. Meddai dalent arbennig fel adroddwr a chanwr yn blentyn. Cafodd ei wersi cyntaf mewn cerddoriaeth gan ei ewythr, ac astudiodd yntau lyfrau cerddoriaeth fel y daeth yn ddatganwr a cherddor da. Ymunodd â chôr dirwestol Libanus a arweinid gan David Rosser, ac ef a etholwyd yn olynnydd i'r arweinydd pan ymddiswyddodd hwnnw. Llwyddodd i ennill y prif wobrwyon am ganu mewn eisteddfodau, ac yn 26 oed enillodd yn eisteddfod genedlaethol Caerfyrddin, 1867, am ganu ' Thou shalt break them ' (Handel). Enillodd hefyd y prif wobrwyon gyda'i gôr. Yr hyn a'i dug i sylw ac a enillodd iddo'r teitl, ' Tenor Cenedlaethol Cymru,' oedd gwaith **John Griffith** ('Y Gohebydd') yn mynd ag ef i eisteddfod leol yn Nhywyn, Meirionnydd, ac wedi iddo ennill y gwobrwyon â chymeradwyaeth y dyrfa fel datganwr a cherddor, yn ysgrifennu i'r *Faner* i ymosod arno, 'am iddo ef, ag yntau yn ddatganwr a cherddor mor alluog, gystadlu mewn eisteddfod leol.' Bu'r ysgrif yn foddion i dynnu sylw Cymru at 'Eos Morlais,' ac i'w gydnabod fel prif ddatganwr Cymru. Yn 1870 symudodd i fyw i Abertawe, ac i weithio yng Nglanwr, a phenodwyd ef i arwain y canu yn Soar, capel yr Annibynwyr, Abertawe. Cafodd gwrs o addysg gan David Williams, Coleg Hyfforddi Abertawe, yr unig addysg a gyfrannwyd iddo. Cymaint fu ei lwyddiant fel y rhoddodd ei waith i fyny, a rhoddi ei holl amser i gerddoriaeth. Penodwyd ef i arwain y canu yng nghapel Annibynol Walter Road, Abertawe, a gwasnaethodd yno am dair blynedd. Gelwid arno i arwain cymanfaoedd ac i feirniadu, a gwnaeth ei ran i godi safon a chwaeth gerddorol trwy ei feirniadaethau. Perfformiodd amryw o'r prif weithiau, ac ef oedd arweinydd côr eisteddfod genedlaethol Abertawe, 1891. Bu farw yn ei gartref, 16 Henrietta Street, Abertawe, 5 Mehefin 1892, a chladdwyd ef ym mynwent capel y Methodistiaid, Aberdylais, ger Castellnedd.

Awdur

Robert David Griffith, (1877 - 1958)

Ffynonellau

Y Cerddor, Gorffennaf 1892

Cambria Daily Leader, 6 a 11 Mehefin 1892

Music and musicians of Merthyr and district: Together with a list of eisteddfodau to the year 1901 (Merthyr Tydfil 1922)

Cymru (O.M.E.); xxix, 29

'*Y Gohebydd*' [*John Griffith*] *cofiant a dyfyniadau o'i lythyrau fel gohebydd Llundain "Baner ac amserau Cymru"* (Dinbych 1905)

T. R. Roberts, *Eminent Welshmen: a short biographical dictionary of Welshmen... from the earliest times to the present* (1908)

Darllen Pellach

Erthygl Wicipedia: **Robert Rees**

Dolenni Ychwanegol

Wikidata: **Q7349208**

Dyddiad cyhoeddi: 1953

PDF Argraffu Cyfeirnod

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchegyrdiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

Arddull APA

Griffith, R. D., (1953). REES, ROBERT ('Eos Morlais'; 1841 - 1892). *Y Bywgraffiadur Cymreig*. Adferwyd 20 Tac 2024, o <https://bywgraffiadur.cymru/article/c-REES-ROB-1841>

Clippwr

Preifatrwydd a Chwci
Hawlfraint
Y Prosiect
Cymorth
Cysylltu

LGC
NLW

LLYFRGELL
THE NATION

Noddi gan
Llywodraeth Cymru
Supported by
Welsh Government